

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia uicza 348 szám.</p>	<p>Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő, Fűvészkert-utca 1080. sz.</p>
---	---	--

Cseréljünk kathedrákat!

A Horatiusok és Curiatiusok harcza bevégeződött . . . Csattogó csatabárdjaik elpihentek . . . Nem folyik immár a tinta vér a konventi képviselőknek miatta . . . A küzdők — egyidőre, azt hisszük — oda hagyják a csatatér, melyen oly derékül viaskodának. Bizony szép harcot vívtanak, szívet és nemeselet. Mert olyórt küzdenek. Flásmérsünk cserkoszoruit tűzzük fejükre. Nem kérdezzük: melyik nagyobb? Pártatlan szemlélők valánk. Nem a küzdőket néztük, hanem aczélaikat, miket villogtatának, igazait, mikkel vértézék mellőket. S mint publikum koszorúval adózunk nekik. Döntő bírónak nem toljuk föl magunkat. Vannak illetékes bírák, azok majd kimondják: melyiké a győzedelmi pálmá.

Igazán beszélve ugy lebilineselék figyelmünket, hogy a szerb belgár esetepaté ott a Balkán félszigeten, nem különbül az európai nagy hatalmakét. Hetek óta csak küzdelmüket neztük s fegyvereik zöreje egy tele zugta fülünket, se hallánk, se látánk egyebet. Madár távlatból nézve harczukat, észre se vevők, hogy már-már az utolsó ütközetre mozdul a csatárláncz, midőn „lágy szavu csegettü“ szóial meg a harczterep mögötti távolban s ezüst csengésü szava mintha egyszersmind „takarodó“ lenne, pespektivánkat zsebre téteti, . . . alig halljuk a végső fegyverzörögést . . . sietünk a munka templomába . . .

„Tűz mellé házba szorultunk; Uram, csak hozzád járulunk!“ . . . Künt esik, fu, zivatarozik, a kandalló melege oly nyájasan maraszt. Még az idő sem kedvező már bástya bombázásra, csatasíkon való táborozásra; jobban esik a sáncz mögött esőndesen meghuzódni, . . . gyógyító fűveket előkeresgélmi, tüzes parázs mellett irat készíteni, égető belbajainkra balzsam után látni. Mert bizony van nekünk elég sok belbajunk . . . Közkatonáinkból mintha végkép kialudni készülne a tűz s lelkesedés ama bástyafalak iránt, miket apáink vontanak egykor védővárunkul . . . Emészti őket tunyaság, közöny. Talán mert elfáradtak a nyegedfél százados erőfeszítő harczban, — talán mert

nyilt sisakkal harczoló külső ellenség ma nem zavarja őket, . . . talán mert ízét veszíté a kenyér, üdítő erejét a forrásvíz, melyből idáig táplálkozának!? . . . Ki mondja azt meg teljes biztossággal? . . . Annyi áll, hogy más időket élünk, más csillagok járnak. És ha közkatonáink erayednek, nem birnak ellentállani a mai idők dissipáló s corrumváló szellemének, minékünk alsóbb és felsőbb tiszt-ségben levőknek újabb és újabb fegyverfogásokat kell kitanamunk, melyekkel harczképesebbé nevelhetjük őket.

Az ige a mi fegyverünk.

Szentlélek ellen vét, ki azt mondja, hogy e fegyver megrozsdásodhatik. Rossz puskások kifogása ez csak. Ha Odin kardja őlt s elevenített, a mi fegyverünk erre képe-sebb. De hisz a legjobb damaszk is csak játékszer lessz, ha csupán levegővagdosásra használjuk. A kathedrák magas-latarói szóriatjuk mi Jupiter villámait, sohasem fog az ma má. Oly tuzet csinálnak, mint egy par kanoczos gyertya lent a nép között.

Szép dolgot kíván azért igen tisztelt Csiky L. barátom, mikor „nagy keresztyéni tárgyakról népszerű hangu felolvasások“ tartását kívánja tőlünk gyakorlati lelkészek-től. Mennyi mindent ellehet azokon a felolvasási estéken mondani amugy szép hegedűszóban, mit a kathedra karaktere kibeszélni meg nem enged! És hogy elevenre lehet táposni azokon az estéken, a nélküi, hogy a „kipapolás“ vádjától s odiumától tarthatnánk! . . . Próbáltam, . . . próbáltam, . . . ajánlom.

Dehát a „cseréljünk kathedrákat“ hol késik? Jövök már azzal is. Furcsa eszme. Nem e lapban kísért először. A „Prot. Pap“ októberi számában már kísért vele Szalai József tisztársunk. Én akkor is nagyot néztem reá, most is, mikor itt szembe találtam. De — kijelentem — hogy látva e kísértetet, nem vettem magamra keresztet, akarom mondani, nem susogám remegő ajkakkal: „Uram, ne vigy kísértetbe!“ óh nem. Részemről szívesen bele megyek. Hanem hát meggondolták-é csakugyan az eszme szülői, mit pendítének meg! . . . Szavamra, én megütköztem fölötte, hogy ily üdvös eszmét merészel ma napság közöttünk szóba hozni valaki.

Mi volna a cél? Az, hogy „költsön érdeklődést és szüljön épülést.“ . . . Nem fog elérni. Az eredmény csak pillanatnyi lesz. És nem egy tragicomédiát sceniroz. Mégpedig az által, hogy: vagy jobb szónok a vendég predikátor, mint helybeli tisztársa és akkor . . . szegény tiszteletes atyám uramat csufondárolja meg publikuma; ha rosszabb szónok! . . . jaj neked vendég predikátor! . . . Istea mens a mai nép nyelvétől!

De — ugy-e bár — óvatosan kell eljárni. Értjük. Csakhogy akkor igen kevesen lesznek — a választottak. És eredmény még így is vajmi csekély. Nem ér az semmit, ha nem folytonos az ige hatása; mert úgy jár a szív, mint a kiolvadó — befagyó patakocska; állandó, nyílt szívű, folytonosan hullámozó, meleg érzésű emberekre volna szükségünk, nem fél fagyos, féllangyos szívűekre. Ezeket a kathedracseré meg nem teremti.

Am ne várjunk tőle egész sikert, ne mondjuk, hogy egymagára ez a tényező képes ujjaszülni egyházunk belvilágát, mondjuk, hogy csak üdítőleg fog hatni. Akkor is, ki fogja fölkarolni? . . . Senki. Mert minden praktikus volta mellett, magában az eszmében van egy jó adag idealismus, melynek manapság nálunk nincs talaja . . . Sokkal józanabbak vagyunk, semhogy ilyes dolgokért lelkesülni bíránk. „A hideg, a számító ész emberei, kik jobban biznak a matematikai tételek, vagy a száraz rovatok pontosságában, mint a lelkesedés szülte eszmék diadalában“ (Debr. Prot. i. 35. sz. Anonymus) — nem fognak lelkesülni azokáért, mert „e földi világban élő egyháztársadalmunk e nemű idealismusra még nem érett meg“, „a szív, a fogékony kedély emberé“ pedig azokáért nem, mert máris azzal dobálóznak feléjük, hogy „valami fensőbbégi érzettel tekintenek alá a másik irány férfaira s nagy hangon hirdetik egyházboldogító tanait.“ (L. i. l. 36. sz. Anonymus.)

Cseréljünk kathedrákat! . . . Ne, ne még!

Majd ha az ifjabb lelkési generáció megöszül és megvéhned, . . . akkorra talán tán összeolvadnak „a hideg, a számító ész“ és „a szív, a fogékony kedély emberé“, — akkorra tán már Sion temploma is teljesen belesz fejezve „kivülről is, abban a stylan, melyben megindult“ . . . S majd akkor lehet is, fogjuk is a kathedrákat cserélgetni, hanem addig . . . Addig csak keresséjük úgy a kaudalló mellett üldögélve a gyógyító füveket, főzgeljük a balzsam irat és — rakosgassuk félre; csak lesz tán idő, mikor előszedegeti „az ifjabb generáció“ s megpróbálja alkalmazni, ha — jobbat nem talál.

F. Varga Lajos.

Viszhang Csiky Lajos urnak, „Egy eszme“ stb. czimű cikkére.

E becses lapok 49. számában egy új, hogy mondjam különös tartalmu vezércikket olvasunk Csiky Lajos ur tollából. Ujnak nevezem azért, mivel ilyen tartalmu cikket még nem olvastam, különösnek pedig azért, mivel az az eszme, a mi magyar vérmérsékletünkkel sehogyan sem egyeztethető össze. Ugyhiszem, megenged nekem a nagytiszteletű tanár ur, — maga is kérvén az ellenérvek felsorolását, — ha megnevezett cikkére, észrevételeimet — igénytelen visszhangképen — előadni bátorkodom.

Igaz, hogy a mi papjaink igen-igen különböző mezőkön munkálódnak és mikor ennek a munkálódásnak okait keressük, úgy találjuk, hogy a hajlamon kívül — a rosszul értelmezett ifjúkori években nagy lelki gyönyörűséggel megszokott titkos bűnök is nagy szerepet játszanak később — az életben, a mikor minden tettünk, minden szavunk már bírálat tárgya lesz. Nem említve most azon ellenünk számtalanszor felhozott érveket, a melyekben nem csak haszontalan szolgálóknak neveznek bennünket, hanem elmondanak földműveseknek, sertés és borkereskedőknek, uzsorásoknak, lócsiszároknak, mértékletlenkedőknek, resteknek s több le nem írható s meg nem nevezhető felének. És én minderre azt mondom, nagyon helyesen van, hadd mondják, hadd beszéljék, „nem zörög a haraszt, ha a szél nem fujja.“

Szeretném tudni, micsoda titkolgatni való van abban, ha az egész egyházmegye református egyháztagjai tudják és vásárokon beszélnek, hogy az . . . i pap bizony minden reggel maga vakarja a lovait és borjuit, „de azután nem is veszem ám el a keziből a Szent kenyeret“, sőt hozzá a becsületes atyánkfia. Ismétlem, nem akarom az ezen és ehhez hasonló példákat felsorolni, csak általánosságban adok visszhangot a fentvalmat érdemlő eszmére.

A vallásosságot ápolni, fejleszteni kellene minden lelkésznek és hogy az Isten igéjének hirdetése által azt leginkább emelhetjük, nem tagadom. És épen azért ki is merem mondani, hogy egyedül az Isten igéje, a templomban mondott egyházi beszéd az, a mely által a lelkész nem csak felköltetheti, hanem ébren is tartja a vallásosságot gyülekezetében. Igen, de ha ezt én is elismerem, joggal kérdezheted szíves olvasóm, hogy miért vitatom én Csiky Lajos ur s barátai által hangoztatott s figyelmet érdemlő eszmének jelzett kathedra cseréket?

Azért, mivel első sorban is szeretek úgy tekinteni minden lelkészre, aki lelkiismeretes hű szolga és akitől, mint ilyentől azután tanulságos dolgokat hallok, hogy mi mindent meg nem tett már arra nézve, hogy egyházát virágzóvá, annak tagjait vallásosakká, Istenfélökké tegye. És most már, ha egy népeinek vallásosságát szíven hordozó, azt minden szépre, nemesre, jóra intő és tanító lelkész saját gyülekezete megun — a sok intésért, tán a feddésért — avagy dorgálásért: én úgy tapasztaltam, hogyha akadnak is, akik ezen kemény beszédekért elmaradnak, templomot kerülnek, de azért a maga munkáját híven teljesítő lelkész nyugodtan számol be lelkiismerete előtt. És az ilyent valjon vigasztalná-e az, ha az előre kihirdetett napon az x. i lelkész predikációjára Péter és Pál, a templomkerülők is megjelenének? a kik teljesekek gonoszsággal és álnoksággal.

Tudók példát, mikor egy segédlelkészt tartó agg lelkészhez, bementek hívei, hogy „már amikor csak teheti Tisztelendő uram, sziveskedjék maga elvégezni az isteniszteletet.” Pedig mikor ez történt, az illetőnek már 19-ik káplánja vala s a változatosság nem gyönyörködtetett, nem épített sőt ártott. De meg a belső egyházat nem is ismerheti a távol levő lelkésztárs úgy, mint a helyben levő, aki gyülekezetének szája izéhez legjobban, leginkább képes élvezhető, kellemes étkeket szolgáltatni. Mert mikor fedd, int, avagy dorgál is, akkor is azt mondja rá józan népünk: no, ma ugyan megmondta az igazat a pap. De arról már azután senki sem tehet, hogyha annak, kinek füle nincs a hallásra, nem hallja ez igéket!

De meg gyakorlati szempontból tekintve ez eszmét, azt kell mondanunk, hogy az ezélszerűtlen is, mivel a gyülekezeti tagok — hallva lelkipásztoruknál jobb szónokokat, mézes-mázos beszédüeket — kezdik a különben tán szeretett lelkészt hasonlítani, ócsárolni, hogy ne mondjam becsülni. És most kérdelem, mit értünk el a katedra cserével? Azt, hogy a helyett az óhajtott vallásos buzgóság fejlesztés helyett a templomkerülők számát szaporítottuk, úgy okoskodván: „minek menjek templomba? hallottam én már a mi papunknál különb embert is!”

És megfordítva, ha az illető nem a kitünő szónokok közül való, ha a helyben levő lelkész nálánál gyengébb is, mit mondanak rá? Azt, hogy „no ugyan ennek is jobb lett volna otthon maradni, mivel eddig még ennyit sem tudunk róla.”

Az ilyen csere szónoklatakkal, én úgy vagyok meggyőződve, hogy nem fejleszthetjük a buzgóságot. De mikor ezt elismerem, azt nem tagadom, hogy egyes alkalmi esetek (püspöki, esperesi látogatás stb.) ne emelnék azt, mert az ilyenek mindig a kötelesség teljesítését kérik szánva és nem szónoki hatásra, dícséretre, elismerésre vannak kiszámítva, mint sok pap egyházi beszéde.

Hanem igenis fejleszthetjük, emelhetjük a vallásos buzgóságot nem csak a katedrában, hanem saját magunk viselése, életmódja által. „Tüköri állítottalak titeket.” Azt mondja az irás. Legyen a pap ne csak lelki vezér, hanem példaadó is a vallásosság, erkölcsiség mezején; és hídd szives olvasóm, hogy mindannyiszor, valahányszor más mezőkön (szántás, lóhajítás, masinázás (miközben lábod is kitörlik) stb.) halad a pap, megy utána a nép is és minden előbbre való lesz ekkor a templomnál. De egyttal azt is tudd meg, hogy az ilyen azután nem is lelkipásztor ám. És a főhiba nagytiszteletű uram az ilyenekben — és nem a templomban elmondott predikációkban keresendő.

Többire nézve tanulságos és a vallásos buzgóság fejlesztésének minden ágát körvonalozó eszmegazdag cikkét minden pontjában aláírom.

Szent-Gál, 1885. deczember 12.

Thuri Etele,
reform. káplán.

Az országos gyám- és nyugdíjintézetek alapszabály tervezeteiről.

Pár napja, hogy a Sárospataki s Debr. Prot. Lap, a konvent által alkotott lelkészi-tanári nyug- és gyámintézeti szabályokat nyilvánosságra hozák. Olvasásuk óta nem tu-

dok nyugodni. Nyugtalaná tett a gondolat, hogy az éberebb egyházmegyék által újabbán felkarolt, egyesek tetemes áldozatával virágzásnak indult egyházmegyei lelkészi gyámintézetek, hogy fognak már most eme nagyszabásúnak épen nem mondható, özvegyeket s árvákat nyomortól meg nem mentő, csak alig tisztességes megélhetést sem biztosító országos gyámintézet ütése, nyomása alatt összesugorodni s elveszni.

Legyen elnéző irántam a t. olvasó s ne ütődjék meg azon, ha van, ha imé felemelkedik egy hang, mely azt mondja, hogy az országos gyámintézet felállítása (nem a nyugdíjintézetet értjük) tévesztett lépés. Sürgették, sürgethetik sokan, azon hiszemben, hogy az egyesült erő itt is sokat tehet, de ez csak illúzió. Illúzió, mert az egyesült erő itt amit összehoz, száma nagy; de amit szét huz, száma vele egyenlő. Illúzió, mert a kezdés nagyobb apparátust kíván, mint mennyi az özvegyek s árvák javára megtakarított fillérekből elvonható. Illúzió, mert a legbuzgóbbak törekvése s áldozatkészsége is megtörik a tömeg inertiaján vagy nehézségén. S illúzió, mert végeredményében azok a most meglevő tőkék aligha foghatják a centralizált intézet tőkét gyarapítani.

Hogy miért, megmondom röviden.

Először is azért, mert a lelkészi s tanári özvegy-árva intézetnek az országosítás nem ad erőt. Harmadfélezer lelkész s tanár, a közlött alapszabályok 3. §. a) b) c) pontja szerint kétségkívül tetemes összeget hoz össze, de e tetemes összeghez ugyanannyin mind igényt is formál s egyáltalán nem áll be az az eset, ami az országos közalapnál, hol az erős csak gyámolít, forintokkal járulva az alap céljához, anélkül, hogy valami rendkívüli esetet, csapást leszámítva, ahoz valami igényt formálna. Ezen eszmét fejezi ki a tisztántali egyházkerület 1881. aug. 21—25. napjain tartott gyűlése (254. sz.) is, midőn ezen egyházkerület egyházmegyeinek ugyane tárgya konventi munkalatra adott véleményét összegezi. Nem is kell ennek belátására semmi bölcsesség, nem szükséges semmi észbontó fejtörés, mert a §. világosan kimondja, hogy a gyámintézet kötelékében levőknek netalán magán vagyona tekintetbe sem jön s biztos — nagy vagyonnal elmaradtak s teljesen vagyontalanok egyformán kapják a megállapított gyámdíjat, tehát ahány hozzá járul, annyi igényel. E tekintetben az országosítás semmi előnyt nem nyújt.

De nyujt-e valjon a kezelésnél? Ahány egyházmegye: annyi gyámintézeti pénztárnok! Mennyit felemészt ez? mondhatja valaki. Kétségkívül, ahány egyházmegyei gyámintézet, annyi kezelő szolgálja ezen ügyet: ingyen, fizetés vagy legalább annak nevezhető illeték nélkül. Egy ily országos intézménynek pedig lesz annyi baja, hogy itt az ingyen szolgálatot kivánni sem lehet. Erre kell majd Pesten egy titkárt, egy jegyzőt stb. fizetni, a kezelő bizottság is, mely napokat töltend utalványozás, osztalékmegállapítás stb.-vel, nem ül napdíj nélkül. Mind ez pénz, de még csekélység ahoz, mit a m. földhitelintézet által leendő kezeltetés által veszünk. Ha tőkénk lesz: 4, legfeljebb 4½%-ot, esetleg pedig meglehet, hogy csak 3%-ot kapunk attól; míg a vidéken, betáblázás által biztosítva helyezhetjük el pénzünket 8%-ra, ha lejjebb: tehát 6%-ra. Ez mindkét esetben féljövdelem, tehát 50% veszteség.

Hogy biztosabb volna? Melyik pénzügyintézet biztos a

mai világban? Egyik sem. De a betáblázás mégis csak inkább az. Reális érték van minden kikölcsonzött özveg háta megett s a veszteség, száz esetben egyszer ha beáll. A kezelés tehát öszpontosítva sem nyújt épen semmi előnyt.

Tapasztalat bizonyítja azt, hogy azon egyes egyházmegyék, melyeknek kormányán tevékeny s a gyámintézet ügyét szívőkön hordó egyének állottak, kevesebb rendelkezés alatti erővel is sokkal többre tudtak menni, mint tétovázók, lanyhák, sokkal nagyobb erővel tehetők s tették. Tiszántul például a legkissebb népességű s mondhatnánk legszegényebb viszonyok közt élő egyházmegye: Máramaros-Ugocsa 1875-ben már 4600 frttal rendelkezett, mikor a sokkal jobb viszonyok közt levő s kezdetét amavval csaknem egyidőben vett nagykarolyi gyámintézetnek még 1200 frtja sem volt? Miért? Azért, mert amott minden lelkész s minden egyház érezte, ismerte önmaga iránti köteleességét; emitt nem. Amott volt, aki a köteleesség mulasztót rendre íntse, a lankadót buzdítsa; itt nem. S tegyük fel, hogy egy országos ilyen intézetnél, kerül 10 vagy kerül 100 oly lelkes tag, ki ennek érdekét szívén hordva, tenni, az ügyet fejleszteni szeretné: ügybuzgalma, törekvése meg fog törni a tömeg inertiáján, meg fog törni azon, hogy a lassu mozgásu nagy testet nem lesz képes mozdulásra birni.

Aztán nézzünk meg egyes egyházmegyéket. A debreczeni például már tíz évvel ezelőtt megadóztatta magát 45—40, 30 stb. forintig osztályonként. A nagyszalontai, a bihari, az alsó-szabolcs-hajduvidéki hasonlóképen tetemesen felemelte a tagsági díjját, hogy a hátramaradt családnak 500—300 frt segélyt biztosítson. Tőkéje ma már mindenkinek 20—30 ezer forint közt áll, épen azon alapon, mert magukat tetemesen megadóztatták s most, az országos tervezet életbeléptével ezen tőkéjük elvész egyházmegyéjükre nézve. Az újból belépő ifjabb nemzedéknek nem fog egyáltalán érdekében állni, hogy feléjük, közéjük vágyják, mert neki már a multhoz jussa nem lesz.

De hát kérdem, hogy egy eképen alkotott tőkét van-e joga elvenni akármelyik egyháztól vagy egyházmegyétől az egyháznak, ha az mindjárt az országos egyház is? Az alapszabály 19-ik §-a elmondja, hogy az egyes egyházak, egyházmegyék vagy tanintézeteknél levő olyan különös, helyi, magán alapítványok, melyeknek az alapító intézkedése szerint kizárólagos célja a helybeli lelkészek vagy tanárok özvegyeinek és árváinak segélyezése, az országos intézmény által nem érintetnek. És mégis, az alapszabályok 15. 16. 17. §-a, a most létező gyámintézetek tőkéjének kezelése s azoknak majdan — a jelen generatio kihaltával, a központba felküldése iránt intézkedik! Én nem hiszem, hogy lett volna akár dunáninnen, akár tiszántul, szóval akár debreczeni, akár az alsó-szabolcsi egyházmegyében egyetlen egyén is, ki a gyámintézet tőkéjéhez ha csak egy fillérrel is járult, hogy ne előre tudott s azon intencióval járult volna ahoz, hogy az általa beadott összegből, vagy annak kamatából kizárólagosan a dunáninneri egyházkerület s olti, vagy a tiszántuli egyházkerület debreczeni egyházmegyéjében szolgáló lelkészek özvegyei segélyeztessenek. Valóban nem tudom megérteni, hogy lehetett az egyes egyházmegyék létező gyámintézeteinek tőkéit más természetűeknek tekinteni.

(Vége köv.)

A konventi tagok választásának kérdéséhez.

A közel mult években egyházkerületünk gyűlésein a tanácskozások folyamában — különösen a választási és elvi kérdéseknél — egy kárhuzatos tünemény mutatkozott és kísértett csaknem minden alkalommal: a politikai pártszínezet felszínre emelkedése, — a mely jelenséget meglehet némelyek szeretnének tagadásba venni, de elfogulatlan szemlélő bizonyára felismerte azt. Nem kárhuztatandó, ha egy oly nagyszámu tagokból álló kormányzó testületben nincs minden tárgyra nézve elvi egyformaság, mert tudjuk, hogy az ellentétes nézetek harcából lehet legjobban felismerni a követendő irány helyességét, az intézkedések életrevalóságát és általában az elvek tisztaságát; hanem oly rugót takargatni, melynek végczélja nem az egyházi ügyek lehető legjobb elintézése, szerintem egyházunk elleni vétség s annak káros következményei ha eddig csak itt-ott kevés mértékben mutatkoztak is, de későbbben meglehet — a mitől óvjon Isten bennünket — nagyobb terjedelemben fognak előállani. Nem bánom, sőt óhajtom, hogy egyházügyi tanácskozásunk termeiben legyen mindig konzervatív és ellenzéki párt egymással szemben, csak hogy maradjunk meg igazán egyházi téren s a külpolitikai pártoskodásnak még árnyéka se vetődjék semminemű intézkedéseinkre.

Ezen kitérés, de némileg alkalmi észrevétel után. legyen szabad a napirenden levő nagyfontosságú kérdésben egyéni véleményemnek is kifejezést adni.

Legelsőben is, ha a régi és mostani konvent között összehasonlítást teszünk, igen nagy különbözőséget fogunk a kettő közt találni. Régi konventeink ad hoc voltak alakítva és csak időszakonként felmerült bizonyos közérdekű ügyekben tanácskoztak; alakulási alap-ok nem az volt, hogy 4 egyházkerületet állandóan képviseljének, hanem az, hogy a felmerült közös érdekű kérdésekben a különben hosszas, késedelmes és gyakran szétágazó véleménynyilvánításokat, átirásokat megkönnyítve, illetőleg feleslegessé téve, rövidebb uton választott bizalmi férfiak által hozzanak határozatokat, vagy tegyenek intézkedéseket. Mihelyt azonban az alkalmilag szükséges tanácskozás véget ért, konvent többé nem volt, tagjai nem szerepeltek. — Most közös törvény által 5 egyházkerület alakít állandó konventet, tagjainak számát, hatáskörét törvény körvonalozza és intézkedési jogát kiterjesztette, sőt kebelében számos tagokból alakított legfőbb bírósági testületet is képez. Ki ne látná itt a nagy különbséget s mint ilyen állandó és nagyobb hatáskörrel bíró hatóság megalakítása nem vonható a régi rendszer szabályai alá.

Ha a törvény szövegét tekintjük, tagadhatatlan, hogy óhajtható lett volna a tüzetesebb és szabatosabb körülírás nemcsak a konventi tagok választására, hanem több intézkedési jogokra nézve is. Azonban így lévén a törvény elfogadva és szentesítve, már a többször hivatolt jegyzőkönyvi magyarázatának nincs helye, a törvénykönyv szabályaihoz kell ragaszkodnunk, ez az utbaigazítónk mindaddig, míg egy újabb zsinat nem világosítja meg, vagy nem helyesbíti.

Ugylátszik, hogy többen az egyházkerületet és egyházkerületi gyűlést egy fogalommal akarják tenni, vannak, kik a különböztetést megtalálták. Részemről azon nézetben vagyok, hogy a megkülönböztetés, valamint

az egyházmegyék (35—36. §.) és egyházmegyei gyűlések (33—44. §.): úgy az egyházkerület (45—46.) és egyházkerületi gyűlés (47—54. §.) között szabatosan ki van tüntetve; és miután más helyen még oly világosan sincs említve, az 53. §. f) pontja az, a mely a konventi tagok választását szabályozza; — ott pedig ismét világos az, hogy ezek is az egyes presbyteriumok választása alá eső tisztviselők közé vannak sorozva, az is ki van mondva, hogy az egyházkerületi gyűlés a választásra nézve intézkedik, végül megvannak nevezve azon hivatalok is, melyek az egyházkerületi gyűlés közvetlen választása által töltenek be. Az 56. §. azon kitétele, hogy „az egyházkerületek által 3 évre történő választás stb. csak is a 45. §-ban meghatározott egyházkerületre érhető, vagyis az egyes egyházak által alakított egyházmegyék összegének egyesületére, nem pedig az egyházkerületi közgyűlésre, a mely legnagyobb részben csak az egyházmegyék elnökeiből és képviselőiből áll. E tárgyra nézve még bizonyítékul áll előttünk a presbyterium teendői közt 28. §. 11. pontja alatti azon utasítás, hogy szavaz a felsőbb egyházi képviselői testületek és hatóságok tagjaira és tisztviselőire. A konvent most állandó és legfelsőbb testületi hatóság, hivatalból tagjai a püspökök, főgondnokok már eleve a presbyteriumok szavazatával választattak: következik tehát, hogy a legfelsőbb hatósági többi tagok is ily uton választassanak. Nehézségül hozatott fel a szavazatok megszólása által előállandó idővesztés. Alkotmányos és népképviselői jogok gyakorlásánál ez sokszor előfordulhat, de ez nem ok a jog nyirbálásra, ez ellen majd a következő zsinaton lehet azon orvoslát tenni, hogy nem 3, hanem 6 vagy 10 évre választassanak a tagok.

Ha állana az a mit L. közelebb mondott, hogy az 53. §. f) pontjában említett egyházkerületi gyűlés választási intézkedése a konventi tagokra nézve maga a választás ténye is lehet: akkor az ugyanazon fokozaton megnevezett püspökre, főgondnokra stb. nézve épen úgy lehetne a magyarázatot alkalmazni, a mit pedig sem a zsinat nem akart, sem mi nem akarhatunk. Magyar ref. egyházunk alkotmányának rendszerében épen azt tartom legkimagaslóbb joggyakorlatnak, hogy legfőbb hatóságunk tagjait százezereknek csaknem közvetlenül nyilatkozó bizalma választja.

Azt mondja L., hogy épen ezen eljárás vezet cenzurálisra, bizonyításképen elő is áll architekturai szóhalmozatba öntött sophismáival, nagyon szépen akar érvelni, de senki sem hiheti, sőt úgy vélem, önmaga sem hiszi. Világítsuk meg a kérdést, melyik centralisztikusabb eljárás, ha a konventi 8 rendes és 4 póttagot a gyakran 40, sőt 30 személyre leapadt, de tegyük fel teljes 90 számban együtt levő egyházkerületi gyűlés, vagy pedig 550 egyháznak legalább 5000 tagot számláló presbyteriuma választja? melyik választásnál érvényesül a népképviselői joggyakorlat közvetlenebbül, szélesebben? és az egyházak összeségének akarata melyik választásban nyilvánul tökéletesebben s melyik eljárás józan felfogás szerint centralisztikusabb?

Ha hatalmat ad a konvent kezébe a választás, adja azt minél szélesebb népképviselői alapon; ha bizalom emeli a legmagasabb helyre — emberek vagyunk megtörténhetnek — ne egy klikknek számításra, mellékérdekre alapított bizalma legyen az, hanem az egyházkerület egyeteme többségének óhajta és bizalma nyilvánuljon a szavazásban. Az

emberi társadalom haladását épen az egyéni jogok terjesztésének köszönheti legnagyobb mérvben; magyar ref. egyházunk multja e munkában részvétet első helyen mutatja: és most emeljünk korlátokat, a midőn jogot terjeszthetünk? a mikor azt mondhatjuk, hogy hivatásunk vallásosságának és egyházához ragaszkodásának még legerősebb kapcsa az önkormányzat? Minél közvetlenebbül gyakorolja e jogot, a kapocs annál inkább erősödik; ha még névről sem fogja ismerni azokat az, kik egyházunk szellemi és anyagi életkérdéseit intézik, ha egy tőle távol álló testület delegál mintegy maga felé egy másik testületet: a kapocs lazulni fog, a jogszorítás legelső sorban a teher viselése elleni zúgolódást, gyűlöletes kényszer alkalmazást és még több keserű gyümölcsöt fog teremni. Nem csak az egyszerű földművesekből álló falusi egyházakat tekintsük, — pedig már ma ezek között is soknak van értéke az önkormányzati jogok iránt, — hanem tekintsük épen a nagyobb népességű, képzetesebb presbyteriumokkal bíró egyházakat, — mit fognak mondani ily eljárásra?

Nem gondolta meg L., mily nagyot mond akkor, midőn egyházkerületünknek fentebb idézett végzésére azon észrevételt teszi, hogy „annak nem kellett volna hozatni.“ Ezen szavaival kárhoztatja nem csak a mi egyházkerületünket, hanem a többi magyarországi 3 egyházkerületet is, melyek azóta és most is megvizsgálták a törvény szavait, átgondolták annak intencióját, megfontolták mit tegyenek, — és végezték azt, hogy a presbyteriumok válasszák a konventi tagokat. A ki ilyen testületekkel szemben saját nézetének nyilvánosan oly erős kifejezést ad: vagy elfogult meggyőződésű, vagy tulbizakodott saját ítélő tehetsége iránt.

Ha homályosabb lenne a törvény, vagy ha éppen nem is adna e kérdésben utasítást: meggyőződésem szerint akkor is a presbyteriumok választási joga mellett szavaznék.

S—s.

Pár szó az „Egy kis helyreigazítás“-ra.

Szele György lelkészársam által — gyűlési tudósításonak egy pontjára e lap 49-ik számában tett helyreigazításra kijelentem, hogy neki tökéletes igazsága van, mert a mint legbiztosabb forrásból megtudakoltam, a derecskei lelkészi kör bizonyos nyilatkozata nem hivatalosan, az az nem a kör határozatából, hanem magán figyelem útján került mihozzánk; de mert a kezünkben forgott, említett körnek minden jelenvolt tagja által aláírott jegyzőkönyv utópontja így szól: „Egyszersmind ezen elhatározásunkat a társlelkészi köröknek megküldeni, őket a csatlakozásra felszólítani stb. elhatároztuk“, — innen eredhetett azon kis félreértés, hogy a jegyzőkönyvet tudósításom szerinti értelemben fogadtuk, különben sem lévén ritkaság oly eljárás, hogy ily fontos kérdésekben, egyes kör, vagy egyetemes értekezlet megállapodását minden egyházmegye lelkészi értekezleteivel tudatja; a formáságokra pedig — az idő rövidsége miatt — nem igen ügyeltünk. Egyébiránt az egész eset jelentéktelen, senki nem követett el semmi hibát, nevezett kérdésben, a mi megállapodásunk úgy is ugyanaz lett volna, ama jegyzőkönyvben foglalt erőteljes czáfolat csak könnyebben átláthatóvá tette a tárgyat s minthogy abban a kérdésben az egyházmegyéknek nyilatkozni kell, — nem tett

vólna rosszat a derecskei lelkési kör, ha indítványát — nemcsak a kebelbeli köröknek, hanem — minden lelkészertekezletnek megküldötte volna.

Az eddig mondottakból is érthető már, hogy a helyreigazítás ama kifejezése: „nem a valóságnak megfelelőleg járt el, a ki a véleményt a derecskei kör nevében küldte meg“ — senkire sem illik, mert a figyelmes megküldő bizonyára nem a kör nevében — hanem csak magán szivességéből — gyűlésen kívüli információul küldötte azt. Ha ez elnökünk által így terjesztetett volna elő, a helyreigazításra semmi szükség se lett volna.

N.-Léta, 1885. deczember 14.

Marjai Péter.

Egy kis helyreigazítás. Budapestról tegnap este érkezvén haza, most olvastam t. Szele György urnak, ezen lap 49-dik számában megjelent ily című felszólalását. Az ő meggyugtatása és ha szükségét látja, akkor igazolása végett is, ezennel nyílvánitom, hogy a „derecskei lelkési kör“-nek a konventi tagok választására vonatkozó határozatát, ugy a nagytiszteletű esperesi kar tagjai közül, mint lelkésztársaim közül többeknek én küldöttem meg. De megküldöttem azt, nem „a derecskei kör nevében“, hanem saját nevem aláírásával ellátott levél melletti betű szerint való hű „másolat“-ban és én voltam az, ki egyházi önkormányzatunk javára, kértem és mostan is kérem, azon határozatnak, a törvényes uton és módon leendő támogatását.

Debreczen, 1885. decz. 18.

Kiss Albert.

Adalékok a tiszántuli ev. reformált egyházkerület történetéhez.

XXI.

Egyházkerületi gyűlés 1762. okt. 5. Jelenvoltak: a superintendens elnök; Kápolnási Mihály bihari, Kaszap István n.-kunsági, Tatai Ferencz debreczeni seniorok; a debreczeni lelkészek és professorok. A világiak közül: Dobozi Mihály, Lónyay László, Báí Patay Sámuel, Domokos Márton, Csanádi János, Rhrédey Ferencz és a debreczeni egyház consistoriumának több tagja.

1) Lelkésza vatás. Fodor Pál derecskei lelkész felavattatott.

2) A bécsi ágensség ügyében határozatott: a) Nagy Sámuel alkalmaztassék. b) Darvas József consiliarius kéressék fel, hogy nevezett ágenszt a királyi cancelláriánál mutassa be. c) Az ágens akár Nógrád, akár Pestmegyében, vagy a hol alkalmasabbnak látszik, az esküt a consiliarius kezébe tegye le. d) Az elhalt Demjén Gergely ágens, fizetéséből a tiszáninneri és tuli kerületektől körülbelől 1600 frtot előre kivévén, miután az örökösei ezt vissza nem fizetik, hogy ezen egyházkerületek kártalanittasának: az ágensi 800 frt évi fizetésből 100 vagy 50 frtjával ezen összeg töröl-

tessék. e) Az ágensek számára készített instructionak az új ágens irjon alá.

3) Kömleli Márton beregi esperes t.-vári lelkész, részegeskedése, helytelen magaviselete és beszédei következtében — miután a vizsgálat ügyében megtartott Beregmegyében a nemesek hadnagya és Fay József szatmári senior által — a jövő gyűlésre megidézetik, azonban már most a seniori és lelkési teendők végzésétől felfüggesztetik és interimalis senior tétetik.

4) Az egyházlátogatás módja a mint ki lesz dolgozva, a superintendens által közhírré tétessék és a seniorok ehez alkalmazkodjanak.

5) Derecskei kérelme a büntetés enyhítéséért, az assessorság és nótariusságba visszahelyezéséért, resolutum est: Stare deliberatum. III. köt. 38. és 39. lap.

Conferentia extraordinaria 1763. jan. 8. Jelenvoltak: Szöllösi István szabócsi, Kápolnási M. bihari, Kaszap István kunsági, Tatai Ferencz debreczeni seniorok; debreczeni lelkészek és professorok. Dobozi Mihály főcurátor, Félegyházi Ferencz, Szeremlei Sámuel, Szilágyi Mihály, Buzinkai György, Herczeg János.

1) Vecsei János superintendens jan. 1-én 9 és 10 óra között meghalt, temettetett 7-én 4 esperes és több lelkész jelenlétében. Szül. 1698. Halason, Vecsei István halasi lelkész és sólti esperes volt az atyja; iskoláit Debreczenben végezte, akadémiákon Hollandiában és Helvétiaiban volt. Debreczeni lelkészszé 1726. deczemberben lett; a tractus jegyzőjévé, azután generalis notariussá 1754. lett, 1758-tól fogva pedig superintendens. Hosszan tartó betegeskedés után halt meg. Theologus fuit profundus, concionator fervidus, in negotiis superintendencie et ecclesiarum indefessus. Beati qui martui sunt in Domino!

Tanácskozás tárgyát képezte, hogy az új superintendens választására nézve miképen történjék az intézkedés? miután a generalis nótarius beteg, a kire tartoznék ezen ügynek intézése (ad quem canonicè et primario pertineret hoc negotium): Constitutum est: 1) ut nomine hujus deputationis Litterae ad generalem notarium mittantur, quibus is moneatur, ut de electione superintendentis dispositiones faciat, 2) eum in finem formula hic concipiatur et scribatur ad generalem notarium fine sub scriptionis transmittatur.

Egy küldöttség neveztetik ki, mely az elhalt superintendens hagyatékában talált tárgyakat összeírja és átszámolja. Tatai Ferencz, Kaszap István seniorok, Debreczeni János debreczeni tractus notarius és Hatvani István professor.

Kőrössi Zsigmond r.-fehértói lelkész panaszt emel Szunyogi Ferencz ellen, ki ott nagy zavart idézett elő közte és egyháza közt. A főcurátor megbizatik, hogy

maga mellé véve más egyéneket is, az egyházban a béke helyreállítására nézve kövessen el mindent. III. köt. 39. és 40. lap.

Egyházkerületi gyűlés 1763. jan. 18. Jelenlők: Tatai Ferencz, Derecskei András seniorok, debreczeni lelkészek és professorok. Dobozi Mihály főcurator, Szeremlei Sámuel és a debreczeni consistorium több tagja.

1) Füredi Mihály generalis notarius jelenti, hogy nem jelenhet meg betegsége miatt, de a superintendens választása tárgyában hozzá küldött leveleket aláírta.

2) Darvas József Dobozi Mihály főcuratorhoz küldött levélben erősen kikel egyházkerületünk ellen, hogy az ágens választást illetőleg mért nem járul szavazatával ezen egyházkerület az ő nézetéhez s kéri, hogy ezen ügyben valaki küldessék Pestre febr. 18-án, a hol barátságosan elintéztessék e kérdés. Kiküldetnek Péchy Imre és Domokos Lajos.

3) Kömleli Márton beregi senior megjelenvén, kéri, hogy az esperesi hivatalt folytathassa. Ezen részleges gyűlés nem avatkozik a generalis deputatio határozatába. Igyekezzenek magátkitisztázni a jövő gyűlésig.

4) A múlt ülésben kinevezett küldöttség betérjeszti az inventariumot a superintendens hagyatékában talált tárgyakról, melyeket még maga az elhalt superintendens sajátkezüleg jegyzett fel és pecsétével is ellátott. III. köt. 40. és 41. lap.

Egyházkerületi gyűlés 1763. ápr. 26. Jelenlők: Kápolnási Mihály bihari, Kaszap István kunsági, Tatai Ferencz debreczeni, Tasnádi István szabócsi esperesek; Félegyházi György az érmelléki egyházmegye deputatusa, több lelkipásztor és professor. Világiak közül: Dobozi Mihály főcurator, Báí Patay Sámuel, Lónyai László, Váy István, Báí Patay József, Péchy Imre, Törös György és a debreczeni consistoriumnak több tagja.

1) Kápolnási Mihály senior nyitotta meg e gyűlést. Azután a 12 egyházmegyéből, a szilágysági kivételével a superintendensre bejött szavazatok bontattak fel a superintendensre szine előtt és 8 tractus, nevezetesen a beregi, szabócsi, debreczeni, bihari, nagybányai, ugocsaí, nagy-kunsági, érmelléki, Tatai Ferencz debreczeni seniort választotta, ki azután az esküt elmondván, 3 senior által fölavattatott.

2) A szláv egyházak részére gyűlt összeg kamatra adassék és azoknak kihirdetése a superintendens által évenként megújittassék.

3) Az ágens Nagy Sámuel miképen választatott el: előterjeszti részletesen Péchy Imre; hogy miképen nyugodtak a választásba bele a többi kerületek is.

(Folyt. köv.)

Tóth S.

Különfélék.

Konventi bíróság által tárgyalta ügyek. A konventi bíróság, a múlt hóban lefolyt konventi ülések alkalmával, több hozzá fölterjesztett ügyet elintéztet, melyek is a következők voltak:

1) Zakariás Dániel volt brádrbicsei lelkész ügyében az illető erdélyi egyházkerület följelentette, hogy nevezett Zakariás D. a felfolyamodás törvényszabta határidejétől elkészt, ennél fogva ügyét a konventi bíróság nem veheti föl. A betérjesztett iratokból azonban nem lévén biztosan megállapítható, hogy panaszló a felfolyamodási határidőtől valószínűleg elkészt volna, ezen bizonytalanság panaszló javára számított és az erdélyi egyházkerület utasított, hogy a periratokat küldje fel érdemleges tárgyalás végett.

2) Nagy Sándor volt lábodi lelkésznek Körmeny Sándor esperes ellen beadott panasza, az egyházkerületi bíróság kikerülésével küldetvén fel, tárgyalható nem volt.

3) Garzó Pál volt zalatai tanító ügyében az egyházkerületi bíróság a kívánt felvilágosításokat nem adván meg: a dunamelléki egyházkerületi bíróság újabban felhivatott ez ügyben.

4) Becsák Károly kazsói tanítót tapintatlanságával okozott templomi botrányért és hibás magaviseletért 25 frt pénzbírságra és a kiszabott költségviseletére ítélte az egyházkerületi bíróság; ő azonban ügyét felebbezván, a konventi bíróság 50 frtra emelte föl a pénzbírságot.

5) Alsók-sarkadi lelkészválasztási ügyben még csak a belső-somogyi egyházmegyei bíróság ítélvén és másodbíróságilag az ügy felül nem lévén vizsgálva: az összes ügyiratok a dunántúli egyházkerület bíróságához küldettek vissza.

6) Nagy Bálint h.-m.-vásárhelyi felsőbb leányiskolai tanárt és volt segédlelkészt, a tiszántúli egyházkerületi bírósága, engedetlenség és a ref. lelkészi álláshoz való hűtlenség miatt arra ítélte, hogy többé ezen egyházkerületben segédlelkész nem lehet; a konventi bíróság az ítéletet súlyosította, amennyiben kimondatott reá, hogy az egyházkerületi törvények 246. §. f) pontja alkalmazásával a papi hivataltól való végleges megfosztással büntetettik.

A pót-érettségi vizsgán, mely e hó 12—19-ig bezárólag tartatik Debreczenben, a kormányképviselője Békési Gyula tankerületi főigazgató volt; a vizsgáló bizottság elnöke Tóth Sámuel egyházkerületi főjegyző.

Megjelent Dobos János egyházi beszédeinek 2-ik kötete. Tartalmazza a kiadónak előszavát és 29 ünnepi egyházi beszédet, részben különféle kutforrások nyomán. Ára 1 frt 80 kr. A nagyérdékü vállalat ügyében a kiadó következő értesítését közli: Jelentem, hogy az előfizetési felhívásomban közölt ígéretemhez képest, a 3-ik kötetben — mely márczius utolján jelenend meg — 28, eshetőleg 30 közönséges Vasárnapi tanítást közlendek a régeből 1850. előtti korszakból. Ezen kötet előfizetési árát 1 frt 50 krt tisztelettel kérem előfizetőim részéről nekem megküldeni. Egyszersmind bátor vagyok felkérni azon tisztelt előfizetőimet, kik a 2-ik, illetőleg még az 1-ső kötet árát is hozzám még be nem küldék: miszerint ezen kötet vétele után az előfizetési árt utólagosan nevemre utalványozni sziveskedjenek. Előfizetéseket még mindig elfogadok és 3 forint beküldése után az 1-ső

és 2-ik kötetet együtt azonnal küldöm. Kelt Szalk-Sz.-Márton, 1885. deczember 1. Kiadó. E művet ismertetni fogjuk. Megjelent továbbá a Garzó Gyula, gyomaillelkész által szerkesztett „Gyakorlati Biblia magyarázatok“ cz. szakfolyóirat f. évi november—deczember hónapokról való füzeté, mely Erdős József ujsóvéi lelkésztől Péter apostol közönséges második levelének kilencz szakaszban való magyarázatát s ugyancsak ő tőle a „vegyes magyarázatok“ cz. második részben „Krisztus hármastisztéről“ három beszédet foglal magában. Ugy ezen utóbbi beszédek, melyek védekezés a „futkározó hamis atyafiak“ ellen, mint az előző magyarázat igen becses részét képezik a jövő évvel immár hatodik évfolyamba lépő szakfolyóiratnak, melyet szíves jóakarattal és igaz meggyőződéssel ajánlunk gyakorló lelkészeink pártfogásába. Előfizetési ára, mint eddig is volt, egész évre 4 frt.

Kegyess adományok. A kisujszállási ref. egyházban ez év sem mult el jótékony kegyadományozások nélkül. K. Hajdu Lajos lelkész tanár és neje Mező Lidia asszony, — kiknek jótékony szíve nem egy szenvedő könnyeit törölte már le titkon s kik közelebről több-kisebb egyházat leptek meg kellemesen az Ur oltárára felajánlott kegyadományaikkal: — a folyó év aug. hó 25-én — mint házasságuk 30-dik évfordulóján — a kisujszállási ref. egyháznak díszes keresztelési készletet adományoztak... Ugyanitt özv. Karikó Ferenczné Simon Katalin asszony a kisdédóvó intézetbeli árva gyermekek ruháztatási alapjára 100 frtot; a helybeli takarékpénztár gymnáziumi szegény tanulók segélyezési alapjára 100 frtot; és mit elébb kellett vala emlitenünk: az „Erdélyi közmívelődési egyesület“ javára a ref. egyház 100 frtot; a város 100 frtot; a takarékpénztár 100 frtot; s egyesek 100 frtot és így összesen ez utóbbi szent célra: 400 frtot adományoztak. Isten áldása szálljon a jótékony szívű kegyadományozókra! (Beküldetett.)

A beregi ref. egyházmegye lelkészi karának Nesztora hunyt el folyó évi november 30-án V.-Atyában, id. Szabó Károly ref. lelkészben. — A megboldogult 1802-ben született. Már ifju korában kitünő szellemi tehetséggel bírván, pályatársait messze túlhaladta s általok mintegy vezérszemléként tiszteltetett. Kijöven az életbe, a ref. papi hivatalban több egyház kebelében oly tündöklő csillag gyanánt tűnt ki, hogy nemsokára az egyházmegyei ülnökök sorába választatott be, sőt az esperesi hivatalra kandidáltatott, melyet azonban az elhunyt szerénysége és saját természetének alapos ismeretéből származó indokok miatt elhárított magáról. Számos tagu családja jövőjének megállapítása, sorsának biztosítása volt életének főgondja. Szigoru, de tapintatos családanya volt folyvást. Gyermekeit — habár irántok látszólag tulszigoronak mutatkozott is — jobban szerette, mint magát. Kiváló nevelőatyai tapintatáról tesz tanubizonyságot, hogy megyei társadalmi életünkben oly kiváló helyet elfoglaló, közkedvességű gyermekei vannak, mint Szabó Károly m.-kaszonyi kir. aljárásbíró és Szabó Albert beregszászi kir. illetékszabási főnök, a többieket nem is említve. A 83 éves aggastyán legifjabb gyermekénél: Rácz Gyula gyógyszerész neje nál hunyt el M.-Kaszonyban. Hogy mily általános tiszteletben részesült: mutatja azon körülmény, hogy temetésénél, f. hó 1-én 29 megyei

egyházi férfiu kívül számos világiak is megosztották a kegyelet adóját az elhunyt gyászoló családjának tagjaival. A temetésnél a szép koszorúkkal díszített gyászravatal felett az udvaron megható imát mondott Peterdy Károly esperes és oratiót Varga József macsolai ref. lelkész, a sirnál pedig gyászbeszédet tartott Bary Sándor bátyui ref. lelkész. A gyászoló család által következő gyászjelentés bocsáttatott ki: „Szabó Eszter és férje Nagymáthé Ferencz gyermekeivel; Szabó Károly és neje Nagy Julianna gyermekeivel; Szabó Sándor és neje; Szabó Albert és neje Gönczy Ida gyermekeivel; Szabó Ilona és férje Rácz Gyula; Peterdy Pál gyermekeivel s számos rokonok nevében mélyen megszorodott szívvel jelentik a felejthetetlen édesapa, nagypapa, após és rokonnak, id. Szabó Károly v.-atyai ref. lelkésznek f. évi november hó 30-án, reggeli fél 8 órakor, életének 83-ik évében, végelgyengülés következtében történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak hült tetemei deczember hó 1-én délután 1 órakor fognak a m.-kaszonyi ref. sirkertben örök nyugalomra helyeztetni. Béke lengjen porai felett! Kelt M.-Kaszony, 1785. nov. 30.“

Jelentés és kérelem. Midőn tisztelettel értesitem az érdeklődő közönséget, hogy „Imádságtan“ czímű művem már sajtó alatt van, kérem egyszersmind eddigi tisztelt előfizetőimet, hogy az előfizetési pénzeket a munka szétküldése előtt, tehát 1886. január 25-ig küldjék be hozzám, mert különben utánvét mellett, tehát részemre ugyan kedvezőleg, előfizetőim részére azonban némi tulkiadással volnék kénytelen művemét szétküldeni. Tudatom egyszersmind, hogy a munka szétküldésének fent említett idejéig még mindig köszönettel elfogadom az előfizetéseket. Csiky Lajos, hittanár.*)

*) Szívesen kérem az egyházi lapok nagytiszt. szerkesztőseit a „jelentés és kérelem“ átvételére. Cs. L.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztőtársak: **Csiky Lajos, Géresi Kálmán.**

HIRDETÉS.

Pályázat.

A vámos-atyai 3-ik osztályu ev. ref. egyház lelkészi állomására. Fizetése átlag — földbirtok, terménykészlet, stólából — 600 — 700 forint.

Pályázati kérvények 1886. évi január 4-ik napjáig a beregi ev. ref. egyházmegye esperesi hivatalához küldendők. Barabásba, u. p. Mező-Kaszony.

Debreczen, 1885. deczember 15.

Révész Bálint,
püspök.